

Les històries d'Arturo Gaya

Dissabte passat tingué lloc la presentació del llibre 'Estic fent història' d'Arturo Gaya. L'obra consta de 37 relats curts, relacionats amb fets i circumstàncies històriques viscudes per ell en primera persona al llarg de quaranta anys de la seua vida durant el segle XX, des de la infància fins a la mort del seu pare l'any 2000. Són memòries amb la perspectiva d'un quart de segle i el referent de Tortosa, els seus carrers i la seua gent.

Josep Bayerri Raga
periodista

Quan estudiava a l'Escola Oficial de Periodisme, al piset de les Rambles, damunt de la Cafeteria Moka i davant del Teatre Poliorama, ens explicaven els diferents gèneres periodístics i la valoració. Els temps segurament ho han fet canviar, però recordo que hi havia bàsicament tres branques: els textos informatius (les notícies i els reportatges), els d'opinió (editorials, columnes habituals i treballs signats) i els d'interpretació, on s'aporta la visió personal sobre els continguts actuals o històrics (això és el que en dèiem cròniques). Gaya ho coneix molt bé perquè és periodista i ha fet de tot; explicar notícies i informacions quan era corresponent de diari, escrivint editorials quan fou director i fixava la posició del setmanari sobre fets d'actualitat i, ara, fent de cronista de fets i circumstàncies de la seua vida.

Cadascun dels 37 relats del llibre són una pàgina de la història personal vista a nivell de terra com ho veu-

ria qualsevol sense donar-li més valor o interpretació que el fet viscut en primera persona amb expressió del sentiment propi que li produeixen els fets que narra. Amb la lectura, molts —ja amb certa edat— recuperem el record de fets dels quals també vam ser protagonistes personalment o col·lectivament.

Hem recuperat la imatge de l'"urbano" de la baixada del pont, Bonavida, entre altres; de la banda de música, encapçalada pel pas solemne del mestre Monclús desfilant el dia de Santa Cecília i el "Trece de Enero" a més de les festes de la Cinta; de la gentada que omplia els carrers, amb afició o per acontentar el seu alcalde, el dia que va vindre Franco; del Cine Coliseum i la necessària complicitat amb la taquillera perquè et donés un bon seient o quan fou teatre i acollí durant una setmana les sarsueles de Marcos Redondo l'any 1958, quan es va retirar; la capella de Montserrat i la muntanyeta de mossèn Manya i tot el que representava; els cirks i el teatre Argentino; el bisbe Moll, que anava pels carrers acompanyat del seu secretari mossèn Ripollés, fent volar la seua capa morada com si fo-

ra un príncep venecià; el sastre Gaya prenent mesures per al meu vestit de casament; el Club Universitari i el Casal Tortosí i la seua gent; les enganxades de cartells que portava d'amagat de Barcelona quan fèiem del socialisme una il·lusió; els interrogatoris a la comissaria de Policia amb Hipòlito i Paco Alonso darrere escrivint a màquina...; i tantes i tan-tes coses que Gaya va compartir amb molts i que cadascun dels lectors ara recordem des de la seua parcel·la conviscuda.

Personalment, li he d'agrair la lucidesa quan va fer-se càrrec del setmanari, l'octubre de 1985, mantenint la línia d'independència, de defensa del territori i servei a les Terres de l'Ebre per la qual s'havia creat *L'Ebre Informes* set anys abans, com va saber resistir les pressions d'uns i altres per domesticar-lo. L'Arturo Gaya periodista que no va resistir el músic, a l'Arturo Gaya cantautor i costumista de "Quico el Célio" que ha esdevingut un referent a nivell de tot el país, com ho foren Joan Moreira o Vergés Paulí el principi del segle XX. L'obra escrita d'Arturo Gaya, la crònica històrica des de la memòria personal,

Presentació a la llibreria La 2 de Viladrich. Gaya és popular com a músic, però la seua vessant de periodista i escriptor és també molt significativa.

transcendeix des dels seus relats íntims per convertir-se en una part important del que fou història popular de la Tortosa i el territori de l'Ebre a finals del segle XX, com també ho fou la recent obra *Tortosa Underground* de Marina Pallàs i Cristian Porres, necessària per a entendre com era la vida a la ciutat durant els mateixos anys.

Esta darrera setmana m'arriba el llibre *El Perelló en blanc i negre* del mestre Antoni Boyer Gil amb pròleg del rector de la URV Josep Pallarès. Boyer, amb este llibre i altres, majoritàriament gràfics, ha fet memòria testimonial de la seua vila nadiua,

com també amb la revista *La Font del Perelló* creada el 1982 amb el pintor Amadeu Pallerès Lleó. Treballs fotogràfics importants com fou el llunyà *Tortosa, testimonio histórico-gráfico* de Mariano Jover Flix el 1969 i, actualment, l'extraordinari treball d'Antonio Roca, sempre amb la seua càmera deixant testimoni de la vida quotidiana. Més enllà dels destacats treballs de recerca històrica, que apareixen sovint, les aportacions des de memòries personals de vivències suposen elements imprescindibles perquè quede constància de com fou la realitat de la vida quotidiana.